

**VILJANDI MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	4
1.1	Aruandeaasta tähtsündmused	5
1.2	Tegevused teema-aastatel	5
1.3	Uued märkimisväärsed tegevused ja teenused	5
1.4	Aruandeaastaks seatud eesmärkide täitmine	6
1.5	Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks	6
2	Juhtimine ja personal.....	7
2.1	Juhtimine	7
2.1.1	Muudatused raamatukoguvõrgus	7
2.1.2	Rahvaraamatukogu nõukogu.....	7
2.1.3	Rahvaraamatukogu arengukava	7
2.2	Eelarve.....	8
2.2.1	Raamatukogude projektid	9
2.3	Personal	10
2.3.1	Olulisemad muudatused personali korralduses	10
2.3.2	Erialahariduse ja kutse omandamine.....	11
2.3.3	Täienduskoolitused.....	11
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	13
3.1	Hoone ja ruum	13
3.1.1	Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele	13
3.1.2	Koduteenindus.....	14
3.1.3	Teenused teistele asutustele.....	14
3.2	Innovatsioon	15
3.2.1	Raamatukogude pakutavad ja kasutatavad innovaatilised või infotehnoloogilised võimalused	15
3.2.2	Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas	15
3.2.3	Iseteeninduslike teenuste kasutus	16
4	Kogude kujundamine	17
4.1	Komplekteerimise põhimõtted	17
4.2	Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega	17
4.3	Raamatukogu komplekteerimine: analüüs ja hinnang.....	17
4.4	Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang.....	18
4.5	Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang.....	18
4.6	Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang	19

4.7	Annetuste osakaal kogude juurdekasvust	19
4.8	Inventuurid ja mahakandmised.....	19
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	20
5.1	Lugejaküsitlused	20
5.2	Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused.....	20
5.3	Raamatukogu kasutamine ja teenused	20
5.3.1	Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs.....	20
5.3.2	Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes	20
5.3.3	Lugejad.....	21
5.3.4	Külastused	21
5.3.5	Laenutused	21
5.3.6	MIRKO teenus	22
5.3.7	Ülevaade RVL teenusest.....	22
5.3.8	Infopäringud	22
5.3.9	Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused.....	23
5.3.10	Tasulised teenused	23
5.4	Laste- ja noorteteenindus.....	23
5.4.1	Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	23
5.4.2	Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused	24
5.5	Raamatukogu kui kogukonnakeskus	25
5.5.1	Kasutajakoolitused	26
5.5.2	Koostööpartnerid	27
6	Raamatukogu turundus.....	28
6.1	Turunduskanalid	28
6.2	Väljaannete publitseerimine	28
7	Eesmärgid 2025. aastaks	30

1 Aasta lühikokkuvõte

2024. aasta oli Viljandi maakonna raamatukogudele edukas. Ühiselt püstitatud eesmärgid täideti. Üle-eestilises rahulolu-uuringus osales maakonnas 1195 lugejat. Rahuloluindeks oli 9,78, mis kinnitab kasutajate rahulolu raamatukoguteenustega.

Viljandi linnaraamatukogu võttis üle pika traditsiooniga kodulooliste artiklite kogumiku „Sakala kalender“ koostamise ja väljaandmise.

Jätkusid traditsioonilised laste ja noorte maakondlikud üritused. Näiteks: maakonna põhikooliõpilaste mälumäng Pähklipureja toimus 18. hooaega; õpilastele suunatud viktoriinid Kultuurikonksuke ja 5L jm.

Viljandi valla raamatukogud viidi ühtse juhtimise alla. Moodustati Viljandi valla raamatukogu. Raamatukoguvõrgu korrastamist planeeriti pikalt, kaasates töötajaid ja kogukonnaliikmeid. Uus asutus suutis poole aastaga luua toimiva kollektiivi, jätkata valla mälumängu korraldamist ja viia läbi jalgrattamatku. Raamatute laenutus- ja tagastuskapid paigaldati harukogude juurde ning piirkondadesse, kus raamatukogu puudub.

Korraldati kohtumisõhtud kirjanike, kultuuritegelaste ja teadlastega tugevdades raamatukogu rolli kultuurikeskusena. Osaleti kogukonnaüritustel, tutvustati raamatukogu teenuseid ja pakuti erinevaid tegevusi.

Tegevust jätkasid ja alustasid uued raamatuklubid.

Kogukonnaliikmeid nõustati ja koolitati e-teenuste kasutamisel. Enim vajati abi bussi sõidukaartide isikustamisel.

Maakonna raamatukogu juhid käisid kogemusreisil Soomes. Viljandi linnaraamatukogu direktor osales RaRa korraldatud kogemusreisil Rootsi. Saadud teadmisi jagati seminaridel, et inspireerida kolleege uute teenuste ja ruumilahenduste kasutuselevõtuks raamatukogudes.

Jätkus töö kogude korrastamisel. Kustutati aegunud ja lagunenenud väljaandeid. Kogude visuaalne seis paranes ja lugejatel on nüüd lihtsam leida vajalik raamat.

Järjepidev töö laste- ja noortega on suurendanud raamatukogude populaarsust.

Raamatukogud korraldasid erinevaid näitusi – raamatu-, käsitöö-, koduloolisi fotonäituseid jm.

Raamatukogud on avatud koostööle erinevate asutuste ja organisatsioonidega. Koostööd tehti kohalike haridus-, kultuuri-, mäluasutuste ja seltsidega. Osaleti riiklikes ettevõtmistes. Korraldati koostööd rahvusvahelisel tasandil.

1.1 Aruandeaasta tähtsündmused

- „Sakala Kalender 2025“ väljaandmine – Viljandi linnaraamatukogu.
- Viljandi valla raamatukoguvõrgu korraldamine, Viljandi valla raamatukogu moodustamine ja laenutus-tagastuskappide paigaldamine kõikide harukogude juurde.
- Mõisaküla raamatukogu uued ruumid, mis asuvad hea ligipääsetavusega kesklinnas.
- Salongiõhtud Viljandi linnaraamatukogus.
- Mälumängud ja viktoriinid erinevatele vanusegruppidele – Viljandi valla raamatukogu, Viljandi linnaraamatukogu, Tääksi raamatukogu.
- Raamatukogujuubelite tähistamine koos kogukonnaga – Tänassilma, Paistu, Suure-Jaani raamatukogu. Ühendas kogukonda ja tõstis raamatukogu nähtavust.
- Maakondlikud laste- ja noorteüritused. Mälumäng Pähkipureja 18. hooaeg; viktoriinid Kultuurikonksuke ja 5L; suvelugemine; kirjandusmäng; ettelugemisvõistlus. Maakondlikke üritusi korraldas Viljandi linnaraamatukogu, õpilasi juhendasid maakonnaraamatukogude töötajad ja õpetajad.
- Raamatuklubid – Abja, Halliste, Karksi-Nuia, Sürgavere, Tääksi, Vastemõisa, Viljandi, Õisu. Klubis käsitletud teemade või kirjanike teavikute laenutamine kasvas.
- Raamatukogud osalesid aktiivselt kogukondlikes üritustes – kodukandipäevad, hansapäevad, laadad jm – Viljandi linnaraamatukogu, Viljandi valla raamatukogu, Põhja-Sakala valla raamatukogu, Õisu, Karksi-Nuia raamatukogu.

1.2 Tegevused teema-aastatel

Mulgi valla raamatukogud koostasid koolinoorte mälumängule „Mulgi keel, kultuur ja kultuuriinimesed“ küsimusi. Karksi-Nuia – Jaapani päev koos jaapanlannaga. Esineja rääkis oma sünnimaast, tavadest, kommetest ja keelest, õpetas kirjutama hieroglüüfe ja origamitehnikas voltimist; ettelugemispäev „Ida pool päikest ja lääne pool kuud“, teematund: „Mulgikeelne kirjavara“.

Raamatunäitused: Karksi-Nuia – „Unikaalsed kultuuriruumid“, „Igaüks on isemoodi“, „Hispaania mitu palet“. Halliste – „Kultuuririkas Eesti“, Raamatunäitus Eesti erinevate piirkondade kultuuride ja murrete kohta. Mulgi nädalal tutvuti rahvariietega, raamatukogudes oli väljapanek Mulgi kirjavarast jne. Mõisaküla – korraldati kaks õppereisi Lätti, julgustati läti keele ringis osalejaid praktiseerima läti keelt keelekeskkonnas Kolga-Jaani kogukonna lugejatele korraldati raamatukoguhoidja algatusel kultuurireis Kihnu.

Suure-Jaani raamatukogus toimus Udmurdi rahvustoidu valmistamise töötuba. Võhmas korraldati kohtumisõhtu Daniel Espinosaga, õpiti tundma Mehhiko elu ja toidukultuuri, kirjandust, kuulati mehhiko muusikat. Vastemõisa raamatukogus koostati näitus erinevate rahvuste retseptiraamatutest ja toimus erinevate rahvustoitide valmistamise töötuba. Olustvere raamatukogus eksponeeriti näitust, mis tutvustas Eestis elavaid erinevaid rahvusi, nende kombeid ja kultuuri. Viljandi linnaraamatukogus toimus ameerika mängude õhtu. Mänge tutvustas ja viis läbi USA vabatahtlik.

1.3 Uued märkimisväärsed tegevused ja teenused

- Viljandi vallas paigaldati raamatute laenutus- ja tagastuskapid kõigi harukogude juurde ning piirkondadesse, kus raamatukogu puudub, parandades teenuse kättesaadavust ja kasutusmugavust.
- Uue teenusena pakkusid raamatukogud bussi sõidukaardi isikustamist. Seeläbi sai raamatukogu mittekasutajatele tutvustada raamatukogus pakutavaid teenuseid ja lugemisvõimalusi.

1.4 Aruandeaastaks seatud eesmärkide täitmine

Eesmärgid 2024. aastaks:

1. Kultuuririkkuse teema-aasta tähistamine. Kultuuririkkuse aasta, andis hea võimaluse tutvustada ja väärtustada meie kultuuri(pärandi) mitmekesisust. Üritused tõstsid inimeste teadlikkust ja tekitasid huvi teiste kultuuride vastu, soodustasid diskussiooni ning andsid mõtteainet kultuurilise mitmekesisuse ja erinevuste üle.
2. Ettevalmistused teema-aasta Eesti Raamat 500 tähistamiseks. Tehti eelkokkuleppeid ja plaane aasta edukaks tähistamiseks.
3. „Sakala Kalender 2025“ väljaandmine. Septembris 2024 anti välja ja esitleti „Sakala Kalender 2025“.
4. Raamatukoguteenuste turundamine. Ühtse maakondliku visuaali aktiivsem kasutamine. Maakonna raamatukogude teenuste reklaam ilmus trükises „Sakala Kalender 2025“ ja jõulutervituses maakonna ajalehes.
5. Tegevused Säästva arengu eesmärkide saavutamiseks. Raamatukogud osalesid kampaanias „Tund enne und!“. Mahakantud raamatuid kasutati töötubades ja võimalusel jagati või müüdi huvilistele.
6. Elanike digikirjaoskuse suurendamine – koolitamine ja nõustamine. Raamatukogud korraldasid individuaalseid ja gruppide nõustamisi. Näiteks individuaalkoolitused bussi sõidukaartide isikustamiseks.
7. Huvi- ja hobitegevusi toetavate ettevõtmiste korraldamine. Mitmetes maakonna raamatukogus tegutsesid raamatuklubid. Korraldati koosviibimisi, matku ja töötubasid jm. Tegevused andsid võimaluse kogukonnaliikmetele koos tegutseda.
8. Viljandimaa raamatukoguvõrgu korraldamine. Viljandi vallas ühendati raamatukogud ühtse juhtimise alla. Põhja-Sakala valla raamatukogus korrastati struktuuri.
9. Eesti keele kohvikute korraldamine. Viljandi linnaraamatukogus korraldati eesti keele kohvikut. Osalejad said harjutada eesti keeles rääkimist.
10. Lugejate andmebaasi ja kogude korrastamine. Andmebaasist eemaldati lugejate andmeid, kes ei ole raamatukogu kasutanud üle kolme aasta. Elektronkataloogis tõsteti kokku dubletseid kirjeid.
11. Täienduskoolituste ja õppepäevade korraldamine maakonna raamatukogude töötajatele. Toimusid koolitused erinevatel teemadel. Näiteks juhtide koolituse raames korraldati õppereis Soome raamatukogusse. Koostöös Rahvusraamatukoguga korraldati tehisintellekti koolitused kõigile maakonna raamatukogu töötajatele, et teadvustada tehisintellekti võimalusi ning ohte.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Maakonnas oli rahuloluindeks 9,78. Vastajaid oli kokku 1195.

Rahulolu-uuringu tulemused kinnitavad raamatukoguteenuse kasutajate rahulolu.

2 Juhtimine ja personal

Viljandi maakond	1. Elanike arv	2.1 Registri- koodiga raamatu- kogude arv	2.2 Kesk- raamatu- kogude arv	2.3 Haru- raamatu- kogude arv	2.4 Ränd- raamatu- kogude arv	2.Kokku (2.2+2.3 +2.4)	3.Teenin- duspunk- tide arv
2023	45605	15	6	31	0	37	6
2024	45403	12	3	24	0	27	4

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Viljandi vald – 01.05.2024 moodustati Viljandi Valla Raamatukogu. Liitmise käigus suleti 2 haruraamatukogu, üks haruraamatukogu muudeti teeninduspunktiks. Raamatukogude ühinemisel raamatukoguhoidjate töökohtade arv ei vähenenud.

2024. aastal muudeti Põhja-Sakala Raamatukogu põhimäärust - uus redaktsioon jõustus 06.05.2024. Kui varasema põhimääruse redaktsiooni järgi täitis Suure-Jaani raamatukogu vallaraamatukogu ülesandeid, nüüd on Suure-Jaani raamatukogu üks üheksast Põhja-Sakala raamatukogu haruraamatukogust.

Mulgi vald – Tuhalaane raamatukogus töötajat ei olnud, tegevust ei toimunud. Lilli raamatukogus laenutas raamatuid vabatahtlik Lilli külamaja töötaja, vastavalt lugejate soovidele. Muid tegevusi ei toimunud.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Mulgi vallas on moodustatud raamatukogudel ühine 7-liikmeline nõukogu. Nõukogu koos ei käinud.

Põhja-Sakala valla raamatukogu nõukogu uus koosseis kinnitati 19.02.2024. Toimus üks koosolek, kus arutati raamatukogu struktuuri ja ametikohtade koormust. Nõukogu koosolekul tutvustas direktor raamatukogu senist tegevust ja uusi plaane, kaasa arvatud raamatukogu struktuuri muutust, mille nõukogu heaks kiitis.

Viljandi vallas toimus aruandeaastal kaks raamatukogu nõukogu koosolekut kahes erinevas koosseisus. Enne Viljandi valla raamatukogu loomist pidas Viljandi valla raamatukogude ühine nõukogu koosoleku, kus tutvuti ühinemisega seotud dokumentatsiooniga. See protsess oli oluline, sest raamatukogude ühinemine mõjutas asutuse edasist struktuuri, juhtimist ja eesmärkide seadmist. Uue asutuse loomisega moodustati uus raamatukogu nõukogu, mille koosseisu kuulub neli lugejate esindajat, üks raamatukogu esindaja ja üks vallavalitsuse esindaja. Viljandi valla raamatukogu nõukogu pidas ühe koosoleku, kus tutvustati asutuse 2025. aasta eelarve projekti.

Viljandi linnaraamatukogul nõukogu puudus. Uue nõukogu moodustamine on päevakorras 2025. aastal.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Mlgui vald – Raamatukogudel oma arengukava ei ole. Hetkel on vallas kõik raamatukogud eraldiseisvad allasutused ja nende arenguvajadused on kajastatud KOV-i arengukavas.

Arengukavad vaadatakse igal aastal üle ja tehakse vajadusel vajalikud muudatused, millesse kaasatakse ka allasutusi, sh raamatukogusid. Raamatukogude arenguvajadused on kajastatud „Mulgi valla arengukava 2024-2030“.

Põhja-Sakala valla raamatukogul oma arengukava puudub, kuid kavas on hakata seda koostama märtsis 2025. Raamatukogu tegevus on kajastatud mõnes Põhja-Sakala valla arengukava punktis. Raamatukogu oli arengukava koostamisse kaasatud, sai teha ettepanekuid, kuid kõiki ettepanekuid pole nimetatud raamatukogu teksti juures, vaid üldistavates punktides. Kehtiv valla arengukava tegevuskava punkt 4.1. näeb ette valla raamatukoguvõrgu optimeerimist. Põhja-Sakala valla raamatukogu muutis põhimäärust. Põhja-Sakala valla raamatukogul on kõik raamatukogud võrdsed harukogud.

Viljandi valla raamatukogul ei ole iseseisvat arengukava. Arenguvajadused on esitatud strateegiliste suundadena KOV-i arengukavas aastateks 2022-2030. Eesmärk on parandada raamatukogu teenuste kvaliteeti ja vastavust kogukonna vajadustele. Valla arengukava koostamisse on kaasatud nii raamatukogu, kogukond kui ka teiste valdkondade esindajad.

Viljandi linnaraamatukogul on arengukava aastateks 2021-2025. Tegevuskava vaadatakse üle igal aastal.

https://raamatukogu.viljandi.ee/documents/875195/957849/Viljandi_Linnaraamatukogu_arengukava_2021-2025.pdf/a74a1643-b862-4074-9c7c-f40e4add7eaf?version=1.0

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	1891	997	-47,3%
Tööjõukulu*	1124,5	1151	2,4%
Komplekteerimiskulu	257,36	254,12	-1,3%
sh KOV-ilt	163,4	161,5	-1,2%
sh riigilt	92,36	91,96	-0,4%
sh KuM-ilt			
Investeeringukulu**	47,691	0,158	-99,7%
sh KOV-ilt			
sh riigilt			
sh KuM-ilt			
Infotehnoloogiakulu	36,1	44,3	22,7%

Komplekteerimiskulud vähenesid seoses elanike arvu vähenemisega. Investeeringuid ei tehtud.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti kogumaksumus
Viljandi linnaraamatukogu				
Kirjandusliku sarja „Salongijutud“ kohtumisürituste korraldamine	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	Märts-mai, september-detsember 2024	1400	1708
„Sakala Kalender 2025“ väljaandmine	Viljandimaa Omavalitsuste Liit; Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	märts-november 2024	1200	4852
Raamatukogundusliku tegevuse arendamine Viljandi maakonnas	Kultuuriministeerium: Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024; Viljandimaa Omavalitsuste Liit	jaanuar-detsember 2024	2400	5400
Viljandimaa õpilastele suunatud viktoriinisarjad ja kirjandusmäng	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	04.09.2023-31.05.2024	750	1434
27. Viljandimaa noorte omaloominguvõistluse auhinnakulu	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	jaanuar-juuni 2024	500	965
Põhikoolide mälumäng "Pähklipureja"	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	veebruar-november 2024	200	652
Vabariikliku ettelugemise päeva maakonna eelvooru auhinnakulu	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	september-november 2024	85	243
Linnaraamatukogu õpilasüritused	Viljandimaa Omavalitsuste Liit: Riigieelarveline toetus Haridus- ja Teadusministeeriumilt	aastaks 2024	999	
Viljandi valla raamatukogu				
Raamatud liikuma – raamatud kappi ja kapist välja Viljandi vallas	Kultuuriministeerium	01.03.2023-31.10.2024	6 033	12 066
Põhja-Sakala valla raamatukogu				
Kohtumised Kirjanikega Epp Petrone; Sass Henno	Eesti Kultuurkapital	2024	750	1410
Koolitustesarja „Rohelise raamatukogu koolitused“ korraldamine	Eesti Kultuurkapital	2024	470	579
Hedvig Hansoni kontserdi „Laul ja luule“ korraldamine	Eesti Kultuurkapital	2024	350	400
Kunst ja kultuur linnaruumi osana Suure-Jaani linnas	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	2024	666	1012
Huvihariduse toetus	Põhja-Sakala vald/ Riigieelarveline toetus	2024	1645	

Karksi-Nuia raamatukogu				
Mulgi valla huvihariduse ja huvitegevuse toetus	Mulgi vald / Riigieelarveline toetus	01.01.2024-30.10.2024	7500	89000
Kohtumine Katariina ja Taavi Libega	Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp	19.10.2024-30.10.2024	240	314

Kõik projektid lõpetati 2024 aastal.

Viljandi Vallavalitsuse rahvaraamatukogude arendusprojekti “Raamatud liikuma – raamatud kappi ja kapist välja Viljandi vallas” abil valmisid laenutus- ja tagastuskapid. Need paigaldati Viljandi valla raamatukogude juurde ning piirkondadesse, kus raamatukogu puudub. Projekti tulemusena parenes laenutusteenus, teenusele juurdepääsetavus liikumispuudega inimestel ja paikades, kus raamatukogu ei ole kohapeal.

Põhja-Sakala valla raamatukogu sai projektitoetustest lisaraha ürituste korraldamiseks. ERÜ projekti „Kunst ja kultuur linnaruumi osana Suure-Jaani linnas“ olid kaasatud noored kultuuri loojad. Nende fotodest valmis näitus Suure-Jaani linnas, mida eksponeeritakse Suure-Jaani veekeskuses.

Huvihariduse ja huvitegevuse kavast saadud toetusraha on aidanud Karksi-Nuia raamatukogu laste raamatuklubil „Rääkivad read“ juba kuus aastat tegutseda. Toetussumma abil on kutsutud inspireerivaid esinejaid paljudelt erialadelt Eesti eri paigust.

Kultuurkapitali toetused on võimaldanud korraldada kohtumisi erinevate kultuuritegelastega. Korraldada maakondlike lastele ja noortele suunatud kirjandust ja lugemist arendavaid mänge.

Projektitoetused on võimaldanud korraldada maakondlike koolitusi ja kogemusreise.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
62	53,85

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Mulgi vald – Abja raamatukogust lahkus üks töötaja. Lilli raamatukogus laenutas teavikuid vabatahtlik. Tuhalaanes oli raamatukoguhoidja ametikoht täitmata.

Põhja-Sakala valla raamatukogus koondati 1,5 raamatukogutöötaja ametikohta - 1,0 Kõo raamatukogust ja 0,5 Olustvere raamatukogust. Koondamisel lähtuti „Rahvaraamatukoguteenuse kvaliteedihindamise mudeli“ punktist 4.1. Juunist hakkas kehtima raamatukogu uus struktuur, kus senise 11,3 raamatukoguhoidja ametikoha asemel jäi 9,8 ametikohta ja 1 direktori ametikoht.

Viljandi valla raamatukogu – raamatukogude ühinemise järel viidi sisse muudatused struktuuris ja ametikohtades. Viljandi valla raamatukogu juhib direktor. Loodi teenindusjuhi ametikoht, kes korraldab teenindustööd ja koordineerib ürituste korraldamist. Üks raamatukoguhoidja jagab tööaega kahe raamatukogu (Puiatu ja Päri) vahel.

Viljandi linnaraamatukogus viibisid Ameerika Teabepunktis Fulbrighti stipendiaadid. Nad aitasid läbi viia erinevaid Ameerikat ja inglise keelt tutvustavaid üritusi ja viisid läbi individuaalseid inglise keele tunde.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Aruandeaasta jooksul raamatukoguhoidja kutset ja ülikoolist kraadi ei omandatud.

2.3.3 Täienduskoolitused

Jätakuvalt korraldas maakonnaraamatukogu maakondlike koolitusi ja kogemusreise ning vahendas infot erinevate koolitusvõimaluste kohta. Koolitus või kogemusreis võib hõlmata mitut koolitusteemat. Näiteks kirjandusülevaade on nii kogude kujundamine kui ka kultuur ja kirjandus jne. Lisaks maakonnaraamatukogule korraldasid koolitusi ka valla keskraamatukogud.

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	3
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	3
Meeskonnatöö ja koostööoskused	5
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	2
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Teenuste pakkumine ja arendus	9
Klienditeenindus	1
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	1
Digi- ja meediapädevused	14
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	6
Kultuur ja kirjandus	12
Muu (nimetada)	16

Fookuses olid järgmised teemad:

- Tehisintellekti (AI) ja digivahendite kasutamine, sealhulgas ChatGPT ja disainitööriist Canva. Koolitused tõstsid osalejate digipädevusi ja pakkusid praktilisi lahendusi igapäevatööks.
- Laste ja noorte lugemisoskuse toetamine, pakkus inspireerivaid ideid ja meetodeid raamatukogutöö rikastamiseks.
- Kogude arendamine ja raamatukogude funktsionaalsuse parendamine, julgustas teavikute mahakandmist ja ruumide ümberkorraldamist.
- Ürituste korraldamise oskuste arendamine, et luua kvaliteetseid ja kaasahaaravaid sündmusi eri vanuserühmadele.
- Kogemuste jagamine õppereiside ja kultuuriteemaliste koolituste kaudu avardasid silmaringi ja inspireerisid igapäevatööd. Raamatukogudes võeti kasutusele õppereisidel nähtud lahendusi.

Viljandi linnaraamatukogu (maakonnaraamatukogu) korraldas koolitusi ja kogemusreise vastavalt 2024. aasta koolitusplaanile. Koolitusplaani koostamisel arvestati raamatukogude soove ja kutsestandardit. Koolitustel osalesid Mulgi, Põhja-Sakala, Viljandi valla ja Viljandi linna raamatukogude töötajad.

Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused:

- Laste ja noorte lugemisoskuse toetamine. Koolitaja Maili Liinev;

- Tehisintellekti koolitus. Koostöös RaRa-ga. Töötajad leidsid koheselt uusi võimalusi AI abil tekstide koostamisel ja ürituste ettevalmistamisel. Näiteks plakatid, lastenäidendi genereerimine jm.
- Õppereis Läänemaale. Tutvuti Läänemaa keskraamatukogu lasteosakonna tegevuse ja koguga, Iloni Imedemaa (Ilon Wiklandi) ja Haapsalu Pitsikeskusega.
- Juhtide koolituse raames toimus õppereis Soome raamatukogusse: Oodi, Tuusula, Jokela ja Järvenpää raamatukogu. Tutvuti raamatukogude hoonete uudsete ruumilahendustega, erinevate teenuste ja tegevusega sh raamatubuss, lastetöö, töö erinevate huvigruppide ja immigrantidega ning kogukonnaga.
- Õpipäev Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine teemal, sh statistika ja uuringud. Kogemuste vahetus kolleegilt kolleegile. Lepiti kokku statistika kogumine maakonnas ühtsetel alustel, mis võimaldab andmete võrdlemist maakonna tasandil.
- Õpipäev Mulgi elamuskeskuses toimus teemadel Kultuur ja kirjandus; Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud. Tehti kokkuvõtteid aastast, kuulati ülevaadet Rootsi raamatukogudest ning arutati aruande koostamist.
- Ühiselt osaleti maaraamatukoguhoidjate päeval Tapal. Mulgi ja Põhja-Sakala valla raamatukogutöötajad osalesid maaraamatukoguhoidjate suveseminaril. Põhja-Sakala ja Viljandi valla raamatukogu korraldasid lisaks maakondlikele koolitustele vallasiseseid õpipäevi ja kogemusreise.

Põhja-Sakala valla raamatukogu:

- Canva kujundusprogrammi kasutamine.
- Õppereis „Kirjanduslik Vändra“. Külastati Kurgja piirkonda – C. R. Jakobsoni Talumuuseumi, Tallinna Tehnikaülikooli geoloogia instituudi Särghaua õppekeskust ja Suurejõe – Laupa tee ääres asuvaid perekonnakalmistuid ning Vändra raamatukogu.
- Õppereis Ogre raamatukokku Lätis. Õppereis toimus nelja vallaraamatukogu projekti raames, kus osalesid Põhja-Sakala raamatukogu, Türi, Tori ja Järva vallaraamatukogude töötajad.

Viljandi valla raamatukogu korraldas töötajatele meeskonnakoolitusi ja teabepäevi. Raamatukogu direktor osales Viljandi vallavalitsuse korraldatud koolitustel, mis hõlmasid dokumentatsiooni, andmekaitset ning kriisivalmidust.

Raamatukoguhoidjatele, kes täidavad kooliraamatukogu ülesandeid, pakuti kirjastuste poolt õppekirjanduse alaseid koolitusi.

Mõned väljavõtted osalejate tagasisidest, mis toovad esile koolituste mõju ja olulisuse:

Osalejate tagasisidest: Töös lastega ollakse julgemad Katsetatakse uusi teadmisi. Töötajad kasutavad lastega suhtlemisel peegeldamist, on loomingulised. Saadi kinnitust laste lugemisele suunamise vajalikkusest. Võimalusel kaasatakse lapsevanemaid. Üritustel tehakse mikropause. Laste- ja noorte lugemisoskuse toetamine on mulle südamelähedane teema. Koolitustel saadud head näpunäited ja ideed on väga inspireerivad ning toetavad praktilist tööd.

Soome raamatukogudes avaldas muljet sealne ruumilahendus ja mööbel; iseteeninduse kasutamine; kogude seisund, koordineerimine ja koostöö piirkonna raamatukogude vahel. Juhid said teadmise, kuidas on võimalik tööd korraldada ilma maakonnaraamatukogu koordineerimiseta (koolituste ja ürituste korraldamine, komplekteerimine jm) Oleme julgemad kogude korrastamisel.

Tehisintellekti koolitus andis algteadmised AI-st, millised on võimalused ja ohud.

Viljandi Linnaraamatukogu koolitused aitavad raamatukogutöötajatel olla erialaselt kompetentsed ja informeeritud. Ühistel koolitustel kuuleme kolleegidelt nõuandeid ja praktilisi ideid, mida igapäevatoos rakendada.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Aruandeaasta alguses avati Mõisaküla raamatukogu uutes ruumides. Raamatukogu paikneb valla teenuskeskuse ja muuseumiga samas majas. Uute ruumide mõju on kahetine. Osa kogust paikneb ametnike kabinettidega samas ruumis. Turvakaalutlustel on sinna avariilite juurde pääs külastajatel keelatud. Raamatukogu töötaja toob vajaliku kirjanduse laenutuseks riulilt. Plussiks on, et raamatukogu paikneb kesklinnas, esimesel korrusel, 100 meetri raadiuses on bussijaam ja kauplus.

Viljandi linnaraamatukoguga samasse majja tahetakse paigutada nukuteater ning laste- ja perede tugikeskus. Aasta lõpuks selgus, et kui teised asutused paigutada raamatukogu majja, siis raamatukogu peab suurest osast oma kogudest ja tegevustest loobuma. Kuidas see mõte lõpuks laheneb on selgumisel, 2024. aasta selles osas lõplikku lahendust ei toonud.

Õisu raamatukogu sai uue välivalgustuse.

Probleemiks on liikumispuudega inimeste ligipääs raamatukogusse, sest raamatukogu asub 2. korrusel (Pärsti, Ramsi, Viiratsi, Paistu). Kolimist uutesse ruumisesse ootavad Viiratsi, Leie, Kolga-Jaani, Ramsi, Kõo raamatukogu.

Remonti vajavad: Suure-Jaani haruraamatukogu kelder, kus asub hoidla, on õhk liiga niiske, sest hoone vundamendist tungivad läbi sadeveed. Vajalik on vundament remontida.

Vastemõisa haruraamatukogu – põrand kulunud. Samuti tuleks lisada radiaatoritele ribisid või ühildada maja uue süsteemiga – ruumid on jahedad. Tääksi haruraamatukogu laenutusruumis on vajalik laevalgustuse remont ja põrandakate vajab osaliselt väljavahetamist.

Õisu raamatukogu trepp on halvas seisus, vajab uuendamist ja ligipääsu loomist liikumisraskustega inimestele. Välisuks vajab väljavahetamist, sest talvel ei hoia sooja.

3.1.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	2
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	3
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	27
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	12
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	9
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	8
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	21

Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	22
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	5

3.1.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	1884	188
Kasutajakoolitus	7	6
Digipädevuste alane nõustamine	32	30
Pimedate raamatukogust tellimine	15	1

Raamatukogu koduteenindus on oluline teenus, mis tagab eakatele ja liikumispuudega inimestele osalise juurdepääsu raamatukoguteenustele. Lisaks laenutusteenusele nõustati nutitelefone seadistamisel ja erinevate rakenduste kasutamisel. Koduteenindust tegid lisaks raamatukoguhoidjatele koduhooldusega tegelevad sotsiaaltöötajad ja vabatahtlikud.

Enamasti sõltub teenuse korraldamine ja sagedus lugejate soovidest ja vajadustest. Viljandi linnaraamatukogu pakkus koduteenindust kindla intervalliga kaks korda kuus.

3.1.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Mulgi valla raamatukogud		
Koolid, lasteaiad	17	202
Raamatunäitused koolile	10	Kogu koolipere
Rahvamajad	4	116
Mulgi Kultuuri Instituut – koolilaste mälumängu „Nupute vällä“ küsimused	3	Kõik Mulgimaa põhikoolid
Päevakeskused, hooldekodud	4	60
Kohviku korraldamine Kamara külaseltsile	1	
Põhja-Sakala valla raamatukogu		
Koolid, lasteaiad	16	412
Rahvamajad	2	200
Seltsid, MTÜ-d	42	161
Päevakeskused, hooldekodud	53	279
Suure-Jaani Tervisekoda – näitus (koostööprojekt)	1	700
Viljandi valla raamatukogu		
Koolid, lasteaiad	25	1198
Rahvamajad	5	113
Viljandi valla sotsiaal- ja päevakeskused	22	331
Viljandi linnaraamatukogu		
Raamatukotid lasteaedadesse	10	8 lasteaeda
AS Hoolekandeteenused	19	215

Teenuse eesmärk on raamatuid lugejatele tutvustada ja äratada lugemishuvi.

Ankurorganisatsioonina on raamatukogul võimalused olla arvestatavaks kogukondlikuks tegevuskohaks paljudele sihtrühmadele. Viljandi linnaraamatukogus käisid koos

intellektipuudega inimesed. Nad peavad raamatukogu keskkonnas tegutsemist väga vajalikuks ja vaheldusrikkaks. Arendav tegutsemine raamatukogus võimaldab osalejatel olla aktiivne, mis mõjutab nende emotsionaalset ja tervislikku heaolu.

3.2 Innovatsioon

3.2.1 Raamatukogude pakutavad ja kasutatavad innovaatilised või infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	32
Raamatukogusüsteem RIKS	1
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	24*
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	28*
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	0
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	10
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	8
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	3
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoni (nt koosolekuteks)	20
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	1
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	32
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	31
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	32
Raamatukogus saab värviliselt printida	22

*Viljandi vallas on 4 laenutus-, tagasuskappi paigaldatud piirkondadesse, kus puudub raamatukogu.

3.2.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Arendustegevused keskendusid peamiselt seadmete uuendamisele.

Viljandi valla raamatukogu – vahetati rendiarvutid uuemate vastu ja paigaldati uued printerid. Järk-järgult asendati lauatelefonid mobiiltelefonidega. Mobiiltelefonid tagavad lugejatele parema kontakti saamise raamatukogu töötajaga. Lisaks saavad töötajad mobiiltelefonidega teha fotosid sündmustel, mis aitab paremini kajastada raamatukogude tegevust.

Põhja-Sakala valla raamatukogu – kõikidesse raamatukogudesse hangiti veebikaamerad, nüüd on võimalik teha raamatukogutöötajatel ja külastajatel veebikoosolekuid. Suure-Jaani haruraamatukogusse hangiti suure ekraaniga WiFi toega televiisor, mis võimaldab teha kaasaegselt esitlusi. Võhma haruraamatukogusse osteti tšekiprinter.

Viljandi linnaraamatukokku paigaldati makseterminal.

3.2.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Viljandi valla raamatukogu harukogude juurde ning piirkondadesse, kus raamatukogu puudub, paigaldati raamatute laenutus- ja tagastuskapid. Põhja-Sakala valla raamatukogu paigaldas raamatute laenutus- ja tagastuskapid Tääksi, Vastemõisa ja Sürgavere raamatukogudesse. Laenutuskapid koguvad alles populaarsust.

Väikestes kohtadesse paigaldatud laenutuskapi idee saadi kogemusreisilt Hiiumaale. Laenutus- ja tagastuskappide projekti partneriks on Viljandimaa ettevõtte Kõo metallitöö ettevõtte Agrometalltooted OÜ.

Cleveron AS-i kapid on väikestes maapiirkondadesse liiga suured ja kallid ülal pidada.

Viljandi linnaraamatukogu raamatukappi kasutati aasta jooksul 6162 korral, mis on umbes 516 korda kuus. Raamatukapp muutub järjest populaarsemaks, see võimaldab raamatuid laenata ka nendel lugejatel, kes ei saa raamatukogu külastada raamatukogu lahtiolekuajal. Esmaspäeviti ja teisipäeviti tekkis järjekord kapi täitmiseks.

Põhja-Sakala valla raamatukogu Suure-Jaani raamatukogul on olemas laenutuskapp, mida kahjuks kasutatakse harva.

Tagastuskaste kasutatakse aktiivselt nii raamatukogu suletud kui avatud ajal.

Raamatukogud võimaldavad lugejatel iseteeninduses teavikuid reserveerida, panna järjekorda ja pikendada laenutähtaega. Laenutähtaja pikendamisi tehti iseteeninduses 2024. aastal 45511 korda, 2023. aastal oli pikendamisi 41230.

Viljandi linnaraamatukogus registreeris end lugejaks Urrami kaudu 55 inimest, raamatukogu veebilehelt 23 inimest. 2023. aasta vastavad näitajad olid 65 ja veebilehel 24.

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Komplekteerimise põhimõtted on koostatud Viljandi linnaraamatukogul ja kättesaadavad veebilehel. Teised raamatukogud on põhimõtete koostamise plaani võtnud. 2024. aastal lähtuti teavikute tellimisel põhimõttest, et vastata erinevate lugejagruppide vajadustele ja huvidele, toetades nende hobisid, elukestvat õpet ja enesetäiendamist. Prioriteedid on eesti autorite ja tõlkekirjanduse väärtkirjandus ning laste- ja noortekirjandus. Komplekteerimine toimub vastavalt komplekteerimiseelarve võimalustele. Vähemalt 30% teavikute soetamiseks mõeldud riigieelarvelisest toetusest kasutatakse kultuuriministri määrmises „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“ loetletud tingimustele vastavate teavikute soetamiseks.

Perioodika komplekteerimisel arvestatakse, et kättesaadavad oleks laiemale lugejaskonnale suunatud Eestis ilmuvad ajalehed, kultuuriajakirjad ning enesetäiendamist ja hobidega tegelemist toetavad ajakirjad.

Kogude komplekteerimine toimus iganädalase tellimisnimekirja alusel Google Drive'i keskkonnas. Komplekteerimisosakonna juhataja tegi vastavalt Viljandi linna hankekorrale iganädalasele tellimislehele raamatuostude hinnavõrdluse, märkides ära odavaima pakkuja ja pakkumiste võrdlustabelid registreeriti dokumendihaldussüsteemi Amphora. Antud lahendus võimaldab KOV-i poolt eraldatud raha ja riigi toetust kasutada optimaalselt.

Teavikuid telliti peamiselt vahendajate kaudu. Kirjastusi, kellelt osteti otse ja kes müüvad raamatukogudele vahendajatest soodsamalt olid Varrak, ERSN ning Ühinenud Ajakirjad OÜ. Venekeelseid raamatuid osteti 2024. aastal minimaalselt Rahva Raamat AS kaudu. Venekeelseid raamatuid hangiti Karksi-Nuia, Mõisaküla ja Viljandi linnaraamatukogule.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Raamatukogudes oli raamatute ringlus järgmine:

Põhja-Sakala valla raamatukogu – 0,6

Viljandi valla raamatukogu – 0,5

Viljandi linnaraamatukogu – 1,2

Maakonna keskmine ringlus on 0,7. Laste laenutuste osakaal moodustab 14,5% laenutuste koguarvust.

Olustvere raamatukogus oli ringlus 0,9 kuid kahjuks on see statistika nõ näiline, sest kuna on tegu Olustvere Maamajandus- ja Teeninduskooliga, siis kogude arvestuses ei ole arvestatud sisse õpikukogu, kuid laenutuste arvestuses on õpikute laenutused sisse arvestatud.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Viljandi maakonnale eraldati aruandeaastal rahvaraamatukogudele riigilt 91932 eurot. Riigi eraldatud teavikute soetamise toetusest kasutati 42498,90€ kultuuriministri määrmise rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord Lisas 1 nimetatud teoste ostmiseks. Viljandi maakonna rahvaraamatukogud ostsid 2024. aastal 13081 eksemplari raamatuid ja 44 muud teavikut. Ostetud raamatutest moodustas 79% ilukirjandus. Ilukirjanduse ostmise osakaal on võrreldes varasema aastaga kasvanud 1,3%. E-raamatuid ei hangitud.

Liigiliselt jagunes teavikute ostmine alljärgnevalt

Liik	0	1	2	3	5	61	63	6,62	64-69	7	8	821	9
%	1,4	2,9	0,3	3	1,3	2	0,6	0,2	1,5	3,5	1	79	3,3

Maakonnas osteti 13081 raamatut, s.o. 0,3 raamatut elaniku kohta. Komplekteerimiskulust kulus raamatutele 77,8%. Raamatukogude kogud on komplekteeritud lugejate vajadusi arvestades. Järjekorrad on lühikesed. Probleeme esineb kooli soovitusliku kirjandusega. Tavaliselt loetakse teoseid ühel-samal ajal ja siis ei ole võimalik neid ka RVL teel vahetada.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Riigi eraldatud teavikute soetamise toetusest kulutati maakonnas 848,34€ kultuuriperioodika soetamisele.

Viljandi valla raamatukogu: 2024. aastal oli haruraamatukogudes mitmekesine perioodika valik. Kõigisse raamatukogudesse telliti maakonnaleht Sakala ning annetusena saadud Viljandi Valla Teataja ja Üitsainus Mulgimaa.

Ajakirjadest pälvisid suurima huvi praktilised ja elustiiliajakirjad. Kultuuriperioodikast on tellitud lastele ajakirjad Täheke ja Hea Laps. Perioodika komplekteerimisele eelarve vähenes 2024. aastal 6,35%.

Põhja-Sakala valla raamatukogu: Perioodika komplekteerimissummat vähendati, seega jäid tellimata mitmes raamatukogus väljaanded, mis olid lugejate lemmikud, seetõttu vähenes ka laenus. Näiteks Sürgavere raamatukogu.

Maapiirkondades on ajakirjandus laenusartiklina tihti laenutustes suure osakaaluna (nt Kõo haruraamatukogus pool laenutuste koguarvust) kuna ajalehed ja ajakirjad on kallid ja maapiirkonna poodides ei ole neist ka kohalikus poes head valikut.

Mulgi vallas vähendati perioodika komplekteerimissummasid.

Perioodika laenutused moodustavad maakonnas 11,6% .

Raamatukogud on tellinud digiväljaannete juurdepääsud, kuid huvi nende kasutamise vastu on väike. Eelistatakse paberväljaandeid.

Mitmed kogukonna liikmed on teadvustanud, et ei telli perioodikat kuna saab raamatukogust laenata. Põhjuseks on, et laenates raamatukogust säästame raha, ruumi ja energiat – toetatakse tervislikku, säästvat ja taskukohast eluviisi. Neile tegevustele on raamatukogud pööranud juba mitu aastat tähelepanu Euroopa säästva arengu nädalal raames, milles osalevad ka maakonna raamatukogud.

2023. aastal laenutati perioodikat 34504 korda. 2024. aastal 31208 korda. Üheks laenutuste vähenemise põhjuseks on perioodikaväljaannete osakaalu vähenemine komplekteerimisel.

Lugejate huvi perioodikaväljaannete vastu on suur. Ajalehti soovitakse lugeda ilmumise päeval. Raamatukogudesse, mis ei ole avatud kõigil ajalehtede ilmumise päeval, ei ole mõistlik ajalehti tellida.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviseid ja teisi elektroonilisi teavikuid ei komplekteeritud.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Spordivahendeid, muusikariistu, piparkoogivorme jm esemeid raamatukogudesse ei hangitud. Muusikainstrumente saab laenata Viljandis Pärimusmuusika teabekogust. Aruandeaastal osteti raamatukogudele lauamänge – Holstre, Leie, Päre, Viiratsi, Viljandi linnaraamatukogu.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetustena võeti maakonnaraamatukogu komplekteerimisosakonna kaudu arvele 618 nimetust, kokku 889 eksemplari, kogude juurdekasvust moodustas see 6%. Põhja Sakala valla raamatukogus moodustas annetuste osakaal 9,8%, Viljandi valla raamatukogus 19,64 %. Õisu raamatukogus 6%. Mõisaküla raamatukogu sai annetuseks 53 eksemplari, mis koguti aktsiooniga „Anna raamatule uus elu“. Karksi-Nuia raamatukogus on annetuste osakaal 7%.

Hoiuraamatukogu pakkumisnimekirjade alusel on soetatud vajalikke raamatuid. Kirjastus Petrone Print annetas oma kirjastuse ülejääke. Kirjastus Varrak annetas 25 eksemplari S. Plohi raamatut „Vene-Ukraina sõda“.

Muinsuskaitseameti annetas 10 eksemplari „Muinsuskaitse aastaraamat 2023“. Yoko Alender kinkis maakonna raamatukogudele 21 eksemplari raamatut „Alender“. Mart Sander 10 eksemplari raamatut „Värvide sosinad“, Andres Siplane „Mariupol. Linn, mida enam ei ole“ 10 eksemplari.

Perioodikaväljaandeid saadi annetusena maakonna raamatukogudele „Memento“, „Liikumine ja Sport“, „Eesti Õde“, „Tööelu“. Lisaks eelnevatele annetati Viljandi linnaraamatukogule „Kaitse Kodu“, „Oma Keel“, „Rahvuslik Kontakt“, „1 Leht „ + lisaleht „Viljandi“, „Mulgi Sõna“, „Leole“, „Viljandi Valla Teataja“, „Ütsainus Mulgimaa“, „Universitas Tartuensis“, „Radar, „Tööelu“, „Sotsiaaltöö“, „Sõdur“, „Eesti Loodus“, „Horisont“, Niponica, „Sakala“.

Viljandi valla raamatukogud said annetusena „Viljandi Valla Teataja“ ja „Ütsainus Mulgimaa“. Mulgi vald „Mulgi sõna“.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Aruandeaastal maakonna raamatukogudes inventuure ei teostatud. Kustutati 31323 eksemplari raamatuid, 1124 aastakäiku ajakirju ja 141 auvist.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Kirjalikke lugejaküsitlusi aruandeaastal ei tehtud. Fookuses oli individuaalne ja kliendikeskne lähenemine. Vahetut tagasisidet saadi personaalselt lugejatelt ja raamatukogu FB-lehe suhtluse kaudu.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Maakonnas oli rahuloluindeks 9,78. Vastanuid lõppkokkuvõttes 1195.

Mulgi vald – 251 vastajat, keskmine indeks 9,93

Põhja-Sakala valla raamatukogu rahuloluindeks oli 9,53. Valdavalt oldi raamatukogutöötajate ja -teenustega rahul. Rahulolu-uuringu vahekokkuvõttes oli tagasiside andjaid rohkem, kui lõppkokkuvõttes näiteks Võhma raamatukogule oli vahekokkuvõttes vastanuid 33, lõpparvestuses ainult 3.

Viljandi valla raamatukogu rahulolu-uuringus andis tagasisidet Viljandi valla haruraamatukogudes 351 inimest. Keskmine rahuloluindeks oli 9,84.

Viljandi linnaraamatukogu vastanuid 493. Keskmine hinne 9,71.

Kasutajate tagasiside oli positiivne. Lugejate tagasisidest saadi asjalikke ettepanekuid ja tähelepanekuid, millega raamatukogutöös arvestada. Kiideti töötajaid, üritusi. Mõisaküla raamatukogu, mis kolis väiksemale pinnale sai kiitust ruumide asukoha ja ligipääsetavuse kohta. Lugejatele meeldib, et raamatukogu asub 1. korrusel.

Kahjuks puudus tagasiside raamatukogude lahtiolekuaegade kohta. Maakonnas oli kolm raamatukogu, mille kohta ei antud tagasisidet – Tuhalaane, Lilli, Kõpu.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

AIP arvutite kasutamine on endiselt aktuaalne, nende kasutus on piirkonniti erinev. Palju oleneb raamatukoguhoidjate oskusest abivajajaid juhendada. Vaatamata toimunud koolitustele leidub maakonnas töötajaid, kes ei ole pädevad abivajajaid juhendama. Abi vajatakse e-riigi kasutamisel, printimisel jm. Sagenes kasutajate soov videosilla teel notariga suhelda. Väljavahetamist vajavad arvutid Mõisaküla, Õisu ja Hallistes raamatukogus.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Viljandi Valla Raamatukogu loomisel suleti kaks haruraamatukogu, üks haruraamatukogu muudeti teeninduspunktiks. Kõigi harukogude juurde ning piirkondadesse, kus raamatukogu puudub, paigaldati raamatute laenutus- ja tagastuskapid.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
15141	13683	-1458

5.3.4 Külastused

Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+/-)
208 287	195610	-12677

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+/-)
399 217	378578	-20639

Lugejate arv maakonnas on vähenenud. Võimalikud põhjused:

- Elanike arvu vähenemine maakonnas.
- Eakad, kes olid varasemalt aktiivsed lugejad, ei saa tervislikel põhjustel enam lugeda.
- Paljud tööl käivad inimesed ei saa raamatukogu teenuseid kasutada, kuna nende tööaeg ei ühti raamatukogu lahtiolekuaegadega.
- 2024. aastal muutus lugejaarvestuse meetodika, valla harukogudes ei tohi lugejad kattuda, see mõjutas lugejate arvu Põhja-Sakala valla ja Viljandi valla raamatukogus.

Külastuste ja laenutuste vähenemise tingis:

- Mitme raamatukogu sulgemine (Heimtali, Väluste, Vana-Võidu).
- Perioodikaväljaannete osakaalu vähenemine kogude komplekteerimisel.
- Lahtiolekuaja vähenemine.

Vaatamata eelnimetatule kasvas lugejate hulk Sürgavere, Tääksi, Suure-Jaani, Võhma, Holstre, Kolga-Jaani, Paistu, Puiatu, Tarvastu, Viiratsi, Ramsi, Karksi-Nuia, Mõisaküla raamatukogus.

Harukogudele on oluline teada lugejate arvu, kes kasutavad antud raamatukogu teenuseid. Seetõttu loendavad harukogud ka lugejate arvu eraldi. Üks inimene on lugeja mitmes harukogus. Valla raamatukogudes on lugejate arv väiksem, kui harukogude lugejate koguarv, sest valla raamatukogus kokku arvestatakse igat lugejat ühekordselt isikukoodi alusel.

Külastuste ja laenutuste arv kasvas Kolga-Jaani, Paistu Saarepeedi, Tarvastu, Viiratsi, Karksi-Nuia, Suure-Jaani, Tääksi, Mõisaküla, Viljandi linnaraamatukogus.

Lugejate, külastuste ja laenutuste arvu kasvu põhjused:

- Noored, kes on elanud ja õppinud mujal, on naasnud kodukohta ning hakanud taas raamatukogu teenuseid kasutama.
- Järjepidev töö laste ja noortega on suurendanud nende lugemisharjumusi.
- Raamatukogu ruumides tegutsev postipunkt ja massiline abistamine sõidukaartide isikustamisel on toonud uusi lugejaid.
- Inimeste teadlikkus ressursside kokkuhoiust, rohelisest mõtlemisest.
- Trükiste hinnatõus ja vähene ostuvõimalus maapiirkondades.

Enim laenutatakse ilukirjandust 78,1%, perioodika laenutusi 9,1%. Võõrkeeltes 8027, sellest vene keeles 4334. Võõrkeelse kirjanduse laenutuste arv on võrreldes 2023. aastaga langenud. Siis oli koguarv 9722, vene keeles 5377 laenutust. Hölve oli maakonnas 30,1%. Suurim hölve maakonnas oli Karksi-Nuia raamatukogul – 44,2%.

5.3.6 MIRKO teenus

MIRKO teenusega on liitunud Viljandi linnaraamatukogu ja Mõisaküla raamatukogu Mõisaküla raamatukogul tehti vaid kaks laenutust.

2024. aastal sai Viljandi Linnaraamatukogu 167 tellimust (71 tellimust 2023. aastal) ehk 329 eksemplari (125), millest täideti 158 (67) ja välja saadeti 312 eksemplari (121). Sulgudes on 2023. aasta andmed. 74 tellimust pikendati 108 korda. Üle tähtaja läks 48 tellimust.

Seitse tellimust tühistati, põhjused olid erinevad: raamatukogus nõutud laste kohustuslik kirjandus või keeleõppe lauamäng lastele. Mitmel korral telliti Ameerika Teabepunkti raamatuid, mida väljapoole oma maakonda ei saadeta vastavalt kokkuleppele Ameerika Ühendriikide saatkonnaga. Kaks tellimust tühistati MIRKO süsteemi poolt.

Kahjustada sai üks eksemplar. Lugeja võttis ise meie raamatukoguga ühendust. MIRKO programmis sai vormistatud raamatu asendamine ning lugeja saatis uue eksemplari asenduseks. Programmi kaudu tagastati rikutud raamat lugejale.

Aasta jooksul oli üks tellimus, kus lugeja kasutas sõbralt-sõbrale teenust. Kõik tellimused telliti pakiautomaati, ühtegi ei tellitud kulleriga koju.

Aasta jooksul on olnud MIRKO keskkonnas mitmeid lühiajalisi probleeme. Kõige tuntavam oli probleem pakisedelitega, mida ei saanud välja printida. Tellimuste info ei liigu alati Omniva ja MIRKO programmi vahel. Tellimuste puhul häirib kõige rohkem asjaolu, et DPD kuller tuleb tellimusele järele samal päeval ja Omniva kuller alles järgmisel päeval.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Aruandeaastal ei arvestatud enam harukogude vahelist laenutust, sellest tingitult on arvnäitajad vähenenud ja ei ole võrreldavad 2023. aastaga.

Maakonna raamatukogud vahetavad raamatuid aktiivselt oma harukogude vahel.

Viljandi linnaraamatukogu teenus RVL välja toimus 1252, sisse 63 korral. Viljandi linnaraamatukogu tellis 8 raamatut: Tartu ülikooli raamatukogust 3, teised Tallinna ülikooli akadeemilisest raamatukogust, Tartu linnaraamatukogust, Eesti Rahvusraamatukogust, Tallinna Tehnikakõrgkoolist ja Pärnu keskraamatukogust.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
2575	2413	-162

Infopäringute languse üheks peamiseks põhjuseks on inimeste oskus kasutada google otsingut ja pidada sealsest infot usaldusväärseks.

Infopäringud on olnud mitmekesised ja hõlmanud erinevaid eluvaldkondi. Peamised teemad:

- Haridus ja koolitööd: referaatide teemad, uurimistööd, tähtpäevade luuletused, piirkonna ajalugu, tervisliku toidu tunni materjalid, spordiküsimused mälumänguks.
- Kodulugu ja kohalik ajalugu: kohalegendid (nt külad, mõisad, veskid), hariduselu, piirkonna ajalugu, sündmused ja üritused.

- Sotsiaalteenused ja taotlused: erinevad sotsiaalteenused, invavarustuse rentimine, toetuste ja hüvitiste taotlused, sõidukaartide vormistamine jne.
- Riiklikud registrid ja avalikud teenused: korteriühistute aastaaruanded, sõidukite registrist kustutamine, autojuhiloa uuendamine, PRIA toetuste taotlused.
- E-teenused ja andmebaasid: info hankimine MUIS-i ja teiste andmebaaside kaudu, omavalitsusega seotud info, Viljandi Transpordiameti ja Sotsiaalministeeriumi päringud.
- Muud teemad: loodus ja loomad eri riikides, lihavõtete kombes maailmas, rahvarõivad, puhkamisvõimalused erinevates kohtades (turism) jne.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Huvi virtuaalürituste ja koolituste vastu on minimaalne. Maakonnas on korraldatud üksikuid virtuaalüritusi. Koolitusi korraldatud ei ole.

Abja raamatukogu virtuaalnäitus „Meie taaskasutus“ – tuunitud ja restaureeritud vanadest asjadest tehtud piltidest; Kirjanduse mäng. Suure-Jaani raamatukogus korraldati virtuaalselt veebiviktoriine ja veebistsõnu. Igal kuul esitati kultuurilooline küsimus raamatukogu koduleheküljel ja kevadel tehti kokkuvõtte. Sihtrühmaks lapsed ja täiskasvanud. Eesti kirjanduse päevaks valmis virtuaalviktoriin „Põhja-Sakala vald eesti kirjanduses“. Vastajaid oli 96. Viljandi linnaraamatukogu koostas 2 virtuaalnäitust.

5.3.10 Tasulised teenused

☒ Printimine, paljundamine

☒ Ruumirent

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast-d 2023	Külast-d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
3918	3613	-305	52 186	47 955	-4231	39531	37387	-2144

Lapsed moodustavad 26% lugejate koguarvust. Laste laenutused 10,8 % koguarvust. 2023. aastal oli vastav näitaja 11,2%. Paljud lapsevanemad ei vormista last lugejaks, vaid laenutavad enda lugejakontole. Seoses elanikkonna vähenemisega on vähenemas ka piirkonnas elavate laste ja noorte arv.

Lugejate arv kasvas Õisu, Tarvastu ja Karksi-Nuia raamatukogus

Märgatav külastuste, laenutuste tõus oli Kolga-Jaani, Viiratsi, Tännassilma, Saarepeedi ja Viljandi linnaraamatukogus.

Külastuste arvu kasv võib olla seotud:

- Raamatukogu ja koolide/õpetajate vahelise hea koostööga.
- Erinevate raamatukogus toimuvate laste üritustega ja pikapäevarühma tegevustega.
- Raamatukogu kasutamise mitmekesistamisega (mängud, pusled, meisterdamine, klubid).

Suure osa laste laenutuste koguarvust moodustab koolide soovituslik kirjandus. See peegeldub laenutuste TOP nimekirjades.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastele ja noortele ilmunud kirjandust osteti maakonda keskmiselt 5-10 eksemplari nimetuse kohta v.a. papiraamatud. Maakonnale ostetud lasteraamatud olid enamuses eesti autorite teosed.

Ilmar Tomusk, kellelt ilmus seitse raamatut, osteti umbes 20 eksemplari nimetuse kohta. Ketlin Priilinn „Lugemislaager“ – 28 eksemplari. Liis Sein „Moona erakordne ema“ – 26 eksemplari. Jaanus Vaiksoo „King nr. 42. Lendoravapuu“ – 18 eksemplari ja „Jussikese 12 sõpra“ – 20 eksemplari. Mika Keräneni „Pruudirööv“ – 28 eksemplari, Andrus Kivirähk „Kampsun ja päike“ – 25 eksemplari.

Tõlkekirjandusest olid enimostetud Mari Kujanpää „Koleda tüdruku päevaraamat“ – 20 eksemplari ja Holly Jackson „Hea tüdruku mõrvaraamat“ – 18 eksemplari.

Lugejauuringut laste-ja noortekirjanduse kohta pole läbi viidud. Tagasisidet saadi suhtlemisel laste, lapsevanemate ja õpetajatega. Raamatukogud arvestavad kogude komplekteerimisel õppekavade, erinevate viktoriinide ja kirjandusmängudega. Mitmed raamatukogud teevad koostööd kohalike koolide ja lasteaedadega, kelle soovid ja ettepanekud on komplekteerimise aluseks.

Peamised lastekirjanduse komplekteerimise põhimõtted:

- Eesti lastekirjanduse paremiku ja väärtkirjanduse eelistamine.
- Kooli soovitusliku kirjanduse ja kooliprogrammis kajastatud teoste hankimine, sh kordustrüki vananenud eksemplaride asendamiseks.
- Lugema õppimist soodustavate ja väikelastele mõeldud raamatud.
- Auhinnatud ja soovitusnimekirjades olevate raamatute hankimine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitused.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Kõigi raamatukogudes toimuvate ürituste eesmärk on lähendada last/noort ja raamatut ning tekitada neis lugemishuvi ning anda teadmisi erinevatel teemadel. Lastele suunatud ürituste eesmärgid:

- Pakkuda lastele huvitavaid ja kaasahaaravaid raamatuid.
- Kujundada lugemisharjumusi läbi mänguliste ja praktiliste tegevuste.
- Tutvustada lastele kaasaegseid ja klassikalisi lastekirjanikke.
- Arendada loovust ja eneseväljendust.
- Suunata lapsi iseseisvale lugemisele ning raamatukogu aktiivsele kasutamisele.

Tähelepanu juhtimiseks eksponeeriti raamatuid nähtavas kohas. Korraldati erinevaid väljakutseid ja viktoriinisarju, osaleti Lugemisisu programmis – Abja, Karksi-Nuia, Võhma, Saarepeedi, Suure-Jaani, Vastemõisa, Viiratsi, Viljandi Linnaraamatukogu ning võeti osa teistest üle-eestilistest lugemist ergutavatest sündmustest. Klubiliste kohtumiste ja koolivaheaja tegevuste keskmeks oli samuti lastekirjandus. Korraldati näitusi.

Viljandi linnaraamatukogu annetas Viljandi Haigla Laste- ja Noorukite psühhiaatria haiglale mahakantud raamatuid ning vahendas Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt annetatud raamatuid Viljandi Haigla raamatukarusellile.

Viljandi linnaraamatukogu jätkas traditsiooniliste maakondlike ürituste korraldamist:

- Maakonna koolide õpilaste viktoriinisarjad Kultuurikonksuke ja 5L.
- Põhikoolide mälumäng Pähklipureja lõpetas kevadel 18. hooaja.
- Lasteraamatupäeva kirjanduslik täringumängu 3.-4. klasside õpilastele. Maakondliku kirjandusmängu küsimustele olid aluseks Viljandimaaga seotud autorite lasteraamatud.
- Suvelugemise programm, lõpuüritusega Viljandi linnaraamatukogus.

Põhja-Sakala valla raamatukogu Suure-Jaani harukogus toimus emakeelepäeva näitus Kondase pargis „Eesti kirjanduse tüvitekstid“, et tutvustada eesti kirjanduse olulisemaid teosed. Õpilased said täitmiseks töölehed ja vastused pidid leidma näituse tekstidelt. Tääksi raamatukogus alustati mängu „Leia riiulilt raamat ja küsimusele vastus“. mängu abil õppisid lapsed iseseisvalt leidma riiulilt raamatu ja etteantud leheküljelt küsimusele vastuse.

Viljandi valla noortekeskus korraldas noortefestivali "Arvamus avab uksi", meeskonda kuulus ka Viljandi valla raamatukogu. Raamatukogu ülesanne oli elava raamatukogu läbiviimine. Erinevate eluvaldkondade esindajaid jagasid isiklikke kogemusi ja teadmisi. Arutelud toimusid mitmetel noortele olulistel teemadel, nagu seksuaaltervis, rahatarkus, vaimne tervis jms. Kolga-Jaanis toimus koostöös kooli ja lasteaiaga Polina Tšerkassova heliraamatu "Karavan. Teed juhatavad muinaslood." esitus.

Mulgi valla raamatukogud koostasid küsimusi Mulgi valla põhikooli õpilaste mälumängule „Nupute vällä“. Mälumänguga sooviti tekitada õpilastes huvi mulgi keele ja kultuuri vastu, lugema Mulgimaa-teemalist kirjandust ja ajalehte „Üitsainus Mulgimaa“, siduda koolinoori mulgi keele ja kultuuripärandiga. Abja raamatukogu traditsiooniline J. Rannapi nim. jutuvõistluse teema oli „Mina olen mulk“. Karksi-Nuia raamatukogus jätkus kuuendat aastat raamatuklubi „Rääkivad read“ tegevus.

Viljandi linnaraamatukogus jätkus Pipa klubi ja Üksarvikute tehnoloogiaklubi tegevus, korraldati Pipa linnalaagrit, toimusid Kõhelugude tuurid, traditsiooniline suvemäng. Linnaraamatukogu osales Viljandi Avatud Noortetoa projektis „Muutus algab minust!“ jpm.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
896	970	+74

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	495
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	71
Lugejamängud ja –võistlused	155
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	93
Kunsti- või käsitöönäitused	69
Kontserdid või muusikasündmused	19
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine	2884
Üldharivad loengud ja töötoad	260
Muud:	
Raamatukogutund või lugemis- ja meisterdamistund lastele	93
Lugejatega väljasõidud	6
Teemapäevad lastele (lastekaitsepäev, halloween jt)	23
Kogukonnaga seotud tegevused (koosolekud, külatunnid jm)	38
Kohtumine Eesti Vabariigi presidendiga	1
eesti kirjanduse päev	1

Raamatuklubid	21
Lauamänguklubi	9
Vaimse tervise kohvik	12
Dementsuse kompetentsikeskus	9
Erinevad tegevused	23

Raamatukogud on aruandeaastal pakkunud erinevaid tegevusi erinevatele sihtgruppidele. Korraldati üritusi iseseisvalt ja koostöös erinevate organisatsioonidega. Võimaldati kasutada ruume teistel asutustel ja eraisikutel kogukonnale vajalike ürituste läbiviimiseks. Raamatukogud olid ka olulised sotsiaalsed kohtumispaigad, kus toimusid erinevad tegevused – kirjandus-, reisi-, kohtumisõhtud, töötoad, mälumängud.

Aktiivselt osaleti kogukondlikel üritustel – kodukandipäevad, kohvikute päevad, muuseumiöö, hansapäevad, laadad jm – Viljandi linnaraamatukogu, Viljandi valla raamatukogu, Põhja-Sakala valla raamatukogu, Õisu, Karksi-Nuia raamatukogu. Sotsiaalministeerium viis huvilistele läbi Pensionitarkuse infotunde. Toimusid Küberturvalisuse õpitoad.

Viljandi linnaraamatukogu – Vabariikliku Noorte Luuleprõmmu Viljandimaa eelvoor, RaamatukoguÕÕkohvik, Vaimse Tervise kohvikud. Lauamänguklubid mänguõhtud Cashflow, mis õpetab rahaasjade haldamist ja investeerimist. Mulgi rahatarkus OÜ korraldas rahatarkuse kohtumisi. PPA üle-eestilise sündmuse „Helkurikõnd“ raames, toimus raamatukogus helkuri töötuba.

Raamatukogudes toimusid erinevad koolitused ja töötoad. Näiteks Tervishoid ja heaolu krooniliste haigustega inimestele; vanade raamatute voltimine; Käsitöö; Digipädevused; Raamatukogu kasutamise õpetamine jpm.

Viljandi valla raamatukogu korraldas valla mälumängu, mis ühendades erinevate piirkondade elanikke, tugevdas see üritus kogukonnatunnet ja pakkus harivat ning meelelahutuslikku tegevust. Jalgrattamatk „Raamaturajad 2024“ – tutvustas osalejatele erinevaid Viljandi vallas asuvaid haruraamatukogusid ning soodustas liikumisharjumusi. See tegevus tõi inimesed füüsiliselt raamatukogudesse ja aitas tõsta teadlikkust nende rollist.

Põhja-Sakala valla raamatukogu hakkas põhjalikumalt tegelema kõikide valla piirkondade kodulooliste materjalide kaardistamise ja eksponeerimisega. Võhma raamatukogu alustas kohalike ajaloomaterjalide süstematiseerimisega. Võhma Ajaloo Sõprade seltsiga korraldati giidituure ja uuendati muuseumi ekspositsiooni. Projekti „Raamatukogud, muuseumid, noored“ raames viidi läbi ühisprojekt Noortekeskuse ja Tervisekojaga „Kunst ja kultuur linnaruumi osana“ noorte fotodest koostatud näitus eksponeeriti Tervisekojas.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
2109	3132	+1023

Viljandi maakonna raamatukogudel puudusid koolituskavad. Kodulehe või sotsiaalmeedia kaudu on lugejaid informeeritud, millistel teemadel pakutakse individuaalkoolitusi. Inimesed pöörduvad piirkonna raamatukogudesse individuaalkoolituste saamiseks teiste asutuste soovitude põhjal – sotsiaalosakond, pank, perearst jm.

Sihtrühmad: lapsed ja noored; täiskasvanud ja eakad; erivajadusega inimesed. Koolid ja lasteaiad soovisid teematunde ja kasutajakoolitust õpilaste rühmadele. Õpetati info otsimist arvutist ja raamatutest.

Lugejatele on tutvustatud URRAM-is teavikute broneerimise, reserveerimise ja pikendamise võimalusi.

Vanemaealistele õpetati, ID-kaardi kasutamist, digiallkirjastamist, nutitelefoniga kasutamist jm.

5.5.2 Koostööpartnerid

Traditsiooniliselt tegid raamatukogud koostööd teiste mälu-, kultuuri-, sotsiaal- ja haridusasutustega sh raamatukogudega ning kohalike MTÜ ja seltsidega. Samuti omavalitsustega ja Viljandimaa Omavalitsuste Liiduga.

Mõned näited:

- Koostöös omavalitsustega toimusid Lusikapeod, kus raamatukogu esindajad andis beebidele ja nende vanematele üle raamatu „Pisike puu“.
- Mulgi valla raamatukogud koostöös Mulgi Kultuuri Instituudiga korraldasid põhikooli õpilaste mäluvõistluse „Nupute vällä“. Mäluvõistluse küsimusi koostasid raamatukogu töötajad.
- Loov Viljandi kogukonnaakadeemia, mille eesmärk oli õpiampsude ja dialoogiringidega kasvatada igatki kodanikupädevusi ja aidata luua koostöist kogukonda, et igapäevaselt, kui ka kriiside korral üheskoos targemalt toimetada.
- Mõisakülas toimus Ruhja rahvakooliga koostöös piiriülene hoidiste degusteerimine. Ühiselt külastati naabrite üritust „Punapeet veereb õuele“. Koostöö Mõisaküla kultuurimaja ja Ipike raamatukoguga traditsiooniline üritus „Piiriöö“. Üritus tugevdab suhteid naabritega suhteid ja on piirkonnas populaarne.

Koostöö oli tulemuslik, aidates kaasa hariduslike ja kultuuriliste tegevuste edendamisele ning kogukondliku sidususe tugevdamisele.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht
- ☒ Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram, blogi)
- ☒ Raadio
- ☒ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☒ Individuaalne lähenemine - e-kirjad lugejatele.

Halliste raamatukogus toimus ERR saate „Siin me oleme“ salvestus.

Viljandi linnaraamatukogu soetas raamatukogu välisukse juurde teiseldatava reklaamialus.

Tasulist reklaami kasutas Viljandi linnaraamatukogu ajalehes „lLeht“, kus iga kuu ilmus ülevaade raamatukogu tegevustest. Ajalehes „Sakala“ ilmus maakonnaraamatukogude ühine jõulutervitus, mis ühtlasi reklaamis raamatukogudes pakutavaid teenuseid. Ühine reklaam ilmus ka väljaandes „Sakala Kalender 2025“.

Tasulise reklaami eesmärk on jõuda rohkemate inimesteni, eelkõige nendeni, kes ei kasuta veel raamatukogude teenust.

Lisaks turunduskanalite on oluline osaleda erinevatel kogukonnaüritustel (kodukandipäevad, laudad jm). Aruandeaastal oli raamatukogudele heaks reklaamiks sõidukaartide isikustamine. Nii mõnedki isikustajad vormistasid end lugejaks.

Raamatu „Pisike puu“ üleandmine aitas noortel lapsevanematel teadvustada raamatukogude poolt pakutavaid teenuseid.

Aeg-ajalt annavad külastajad tagasisidet, kust pärinevad nende teadmised raamatukogu teenuste ja ürituste kohta. Kõik kanalid on olulised, sest erinevad sihtgrupid kasutavad erinevaid kanaleid.

6.2 Väljaannete publitseerimine

1. Dreving, A. – Amelungid ja Rõika-Meleski peeglivabrik. Sakala Kalender 2025.
2. Järvis, A. – Hoidistepäev Uue-Kariste rahvamajas. Mulgi Sõna nr 11.
3. Järvis, A. – Juubelihõnguline perespordipäev tõi kokku erinevad põlvkonnad. Mulgi Sõna nr 09.
4. Järvis, A. – Kirjanduslik jalutuskäik Viljandi tänavatel. Mulgi Sõna nr 09.
5. Järvis, A. – Külaskäik Soome raamatukogudesse. Mulgi Sõna nr 10.
6. Järvis, A. – Sügisesed kohtumised Õisu raamatukogus. Mulgi Sõna nr 12.
7. Järvis, A. – Tegemised Õisu raamatukogus. Mulgi Sõna nr 03.

8. Järvis, A. – Uue-Kariste rahvamaja – kohalik kultuurikeskus. Mulgi Sõna nr 04.
9. Järvis, A. – Veebipolitseinik Õisu raamatukogus. Mulgi Sõna nr 05.
10. Järvis, A. – Volbripäeva trallist talgupäevani. Mulgi Sõna nr 06.
11. Kiiler, Gert – Viljandi autobusede ajalugu ulatub rohkem kui 100 aasta taha. Sakala Kalender 2025.
12. Kiiler, Gert – Viljandimaa ajalugu pakub Sakala Kalendri koostajale endiselt üllatusi. Eesti Rahvakultuuri aastaraamat 2023.
13. Mitt, K. – Emakeelepäeva tähistati ka Päri raamatukogus. Viljandi Valla Teataja nr 4.
14. Raidsalu, T. – Ka raamatukogu ootas külla. Viljandi Valla Teataja nr 10.
15. Raudsepp Linnupuu, Veronika – Kuidas päriselt suhelda? Sakala, 7. mai 2024.
16. Raudsepp Linnupuu, Veronika – Raamatukogu kutsub õue / Anu Amor-Narits, Kristi Läänesaar, Veronika Raudsepp Linnupuu. Nukits: Eesti Lastekirjanduse Keskuse lastekirjanduse ajakiri 2024.
17. Raudsepp Linnupuu, Veronika – Rohelise raamatukogu ABC. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, 2024. – Juhendi koostamise toimekonda kuulusid ERÜ uue mõtte töörühma ja noorteklubi liikmed.
18. Raudsepp Linnupuu, Veronika – Uue mõtte töörühma kümme tegutsemisaastat. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat 2023/35. Tallinn, 2024.
19. Tellis, S. – Raamatukogupäevad tõid tunnustuse Mulgi valda. Mulgi Sõna nr 12.
20. Torim, Mare – Pollenhofi mõisapere Karksi-Nuia raamatukogu kirjandusklubis „Rääkivad read“. Mulgi Sõna nr 5.
21. Torim, Mare – Taavi ja Katariina Libe – teleekraanilt Karksi-Nuia raamatukokku. Mulgi Sõna nr 9.
22. Torim, T. – Raamatukogude uued laenutus- ja tagastuskapid muudavad teenuse mugavamaks. Viljandi Valla Teataja nr 8.
23. Torim, T. – Viljandi valla raamatukogu – mitmekülgne ja kaasaegne. Viljandi Valla Teataja nr 5.
24. Torim, T. – Viljandi valla raamatukogud – peeti juubeleid ja sündmusterohkeid raamatukogupäevi. Viljandi Valla Teataja nr 11.
25. Viljandi linnaraamatukogu – „Sakala kalender 2025“.
26. Virgu, V.– Paistu raamatukogu saab 100. Aastaseks. Viljandi Valla Teataja nr 10.

7 Eesmärgid 2025. aastaks

1. Teema-aasta Eesti Raamat 500 tähistamine.
2. „Sakala Kalender 2026" väljaandmine.
3. Lugejaandmebaasi ja kogude korrastamine.
4. Kasutaja- ja digipädevuse koolituse kavade koostamine ühistel alustel maakonnas.
5. Komplekteerimis põhimõtete uuendamine ja ühtlustamine maakonnas.
6. Maakondliku lugejaküsitluse korraldamine.
7. Raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine. Leedu sõprusraamatukogudes kogemuste vahetamine.
8. Laste- ja noorte maakondlike ürituste korraldamine.
9. Põhja-Sakala valla raamatukogu ja Viljandi linnaraamatukogu arengukava koostamine.

Aruanne on koostatud Viljandi maakonna rahvaraamatukogude aruannete põhjal.

Aruande koostas Ülle Rüütel, Viljandi linnaraamatukogu peaspetsialist

Reet Lubi, Viljandi linnaraamatukogu direktor
(allkirjastatud digitaalselt)